

ELŐSZÓ

Néhány megjegyzés E. Beneš első világháború alatti tevékenységéről és a „csehszlovák” emigrációról

A csehek Monarchia-ellenes mozgalma már 1914 nyarán, a világháború első heteiben megkezdődött. E mozgalom elindítója és szervezője T. G. Masaryk volt, aki 1914 szeptemberében és októberében több külföldi tapogatózó utat tett Nyugaton. December elején Masaryk kifejtette Benešnek, későbbi legközelebbi munkatársának a háborús cseh ellenállás szervezetéről és céljairól vallott elképzeléseit. Beneš ezen útmutatások alapján rövid idő alatt megteremtette a csehországi titkos ellenállás szervezetét, az ún. Maffiát. Közben december 18-án Masaryk végleg távozott a Monarchiából.

Így alakult ki a mozgalom két vezetőjének első munkamegosztása. Masaryk külföldön szervezte, vezette a mozgalmat, míg Beneš Csehországban irányította a Maffiát. E munkamegosztásuknak az vetett véget, hogy az osztrák titkosrendőrség a Maffia nyomára bukkant, és letartóztatott több Maffia-vezetőt. Ezek után Beneš 1915 szeptember 3-án Svájcba emigrált, hogy a harcot külföldön folytassa.

1915. november 14-én a Cseh Külföldi Bizottság alapító nyilatkozata ünnepélyesen harcot hirdetett Ausztria—Magyarország ellen és a cseh függetlenség kivívása érdekében. Ezek után alakult ki Masaryk és Beneš második munkamegosztása. Masaryk főleg Londonban és az USA-ban, míg Beneš főleg Párizsban fejtette ki tevékenységét. Amikor 1916 márciusában Masaryk rövid ideig Párizsban tartózkodott, megalakították a Csehszlovák Nemzeti Tanácsot (elnök: Masaryk, főtítkár: Beneš).

Beneš párizsi tartózkodása alatt kihasználta minden fórumot, hogy az emigráció céljaival megismertesse Európát. Felkereste az egyetemeket, interjúkat adott, sajtóirodákat állított fel etc. A cseh ügygel szimpatizáló Ernest Denis (1849—1921, francia történész, bohémista) segítségével Beneš a Sorbonne-on tarthatott egy előadássorozatot a szláv kérdéstről és az Osztrák—Magyar Monarchiáról. Ezen előadások szövegét olvashatja most az, aki kezében tartja e kis könyvet. Ugyanis az előbb említett előadások szövegét Beneš összegyűjtötte és „Détruisez l’Austrie—Hongrie” („Zúzzátok szét Ausztria—Magyarországot”) címmel 1916-ban Párizsban francia

nyelven kiadta. A következő évben (1917) Londonban angol nyelven is kiadták a könyvet.

Masaryk és Beneš tevékenységét végülis siker koronázta. 1918 őszén az antant hatalmak a Csehszlovák Nemzeti Tanácsot sorra elismerték, mint a megszülető Csehszlovákia legitim kormányát. A versailles-i békekonferencián, ahol meghúzták Magyarország és Csehszlovákia határait, a viták során felbukkantak azok az érvek, amelyeket Beneš a Détruisezben fogalmazott meg. Ez indokolja, hogy az érdeklődő magyar közönség megismerkedhessen a *Détruisez* teljes szövegével.

Gulyás László